

GAZETA NARODOWA YOBCA

Sine ira et studio, quorum causas procul habeo.

C. TACIT.

Z WARSZAWY WE SRZODĘ DNIA 18. STYCZNIA ROKU 1792.

Sejwa sejmowa dnia 13. Stycznia. Zagaiona do projektu o trybunałach. Ten projekt, po przeczytaniu, idzie w deliberacyę.

P. Ogiński hetman W. Litt: iako użyty przez kommissyę woyskową do lustrowania dwóch obozów: pod *Golembiem* i pod *Bractawiem*, czyni z odbytey lustracyi doniesienie, że obydwate obozy, pierwizy pod komendą xięcia *Wirtemburskiego* iener: leytn: drugi pod komendą xięcia *Jozefa Poniatowskiego*, iener: maiora: formowało woysko ochocze, z manewrami oswoione, w szychkach zgodne. Jazda na dobrych koniach, piechota podobna woyskom innym europeyskim: ten stopień zacności woyska, jest dziełem talentow i pracowitości rzeczonych kommandantow. — Ze obywatel Wolynscy, Podolscy, i Ukraińscy naypięknieszich dostawili kantonistów. — Ze kosztem xięcia *Jozefa Poniatowskiego* zrobiono 17. pontonow, które na rzece *Bohu* rzucono — przekłada, że ta expens powinna bydź xięciu iener: maiora: wrocna, i takie pontony dla całego woyska zrobione — oddaie pochwały podkommendnym, szczegulniey zaś P. *Kaciuszce* J. M. — Czyni daley remonstracye względem potrzebnych iezcze urzędow w woysku, tak w iezdzie, iako i w piechocie, podaie do tego swoje myśli i przypieszenia ogulnego etatu dla woyska żada — nakoniec wnosi do stanow proźbę za P. *Pichelsteynem*, tłumaczem w kamieńcu Podolskim, lat 22. zaśluzonym, aby kleynotem szlachectwa udarowany został; i za P. *Charlejskim* na 12letnie więzienie skazanym, które od roku przeszło w łańcuzkach odbywa; aby na dwuletnie, skroconym została, a ten obywatel ofiaruie rzplitey 20. armat polowych.

P. *Leżeński* Braclawski. Upoważnione na tym miejscu usta prawodawcy, o samym tylko prawie mówićby powinny; atoli wzbronie im nie można pochwał, kiedy rzadkie urzędow sprawowanie, więcej iezcze czyni nad swóy obowiazek. To ia rozumiem o godnym ministrze woiennym, którego relacyę tylko co z ukontentowaniem slyszeliście. Widzi on wszakże na twarzach waszych świadełtwo swoiey wartosci; nie byłbym śmiały dodać co w słowach, do tey pozyłkaney dla niego chluby, gdyby mię nie powołał tak pięknym wspomnieniem, i tego woiewódtwa, z którego mam szczęście, bydź reprezentantem. — JW. hetmanie W. Litt: ukochnany wszędzie współ-ziomku, rad uwielbiał nasze obywatelstwo. Podróż daleka; pilność w dziele swoim; niezalowane koshza z własnego, wspaniale i skromnie zataione; wdzięczny narod wyznać ci powinien. Nie wszyscy mogą hoynością, każdy kto zechce, wydola służyć krajowi; a dopiero przykladni urzędnicy; i na sam urząd, narodowego nie ściagną nie sinaku. Proźby przyłaczone, warte są względow sejmowych. Miła

zawsze N. P. wydarza się sposobność, aby ie zalecać raczył: iedna z nich żada sprawiedliwosci, druga politowania. Te są dwie drogi iedyne, dla każdego namiestnictwa, które Bóg ludziom powierzył.

P. *Kościalkowski* Wilkomirski, oświadcza także podziękowanie P. hetmanowi, za pilną iego w lustrowaniu pracę, i przełożenia iego uskutecznione mieć żada.

Król Jmc wyraża wdzięczność i podziękowanie ministrowi woiennemu, za gorliwe urzędow iego dopełnianie, w którym okazuie, że niedarmo tytuł urzędow swego nosi — oświadcza ukontentowanie swoje: że ci ienerałowie, którym powierzzone są kommandy, pracowicie dopełniaią obowiazkow swoich, a mając doniesienie o równey pilności ienerała leytnanta *Judyckiego*, który kommanderował trzecim obozem w Litwie, wnosi, aby równie w względney pamięci stanow, zaśluzgi iego zapisane były. — Przełożenia ministra czyniącego rapport przyiać i uskutekować radzi, a szczegulniey etat woyskowy przypieszyć, ponieważ zaś przełożone potrzeby wymagaią nowey expensy, życzy brać się do sposobow pomnożenia intrat rzplitey. Co wszystko doskonałemu styrowi marszałka sejmowego porucza. — Do wniesioney proźby za PP. *Pichelstnem* tłumaczem, i *Charlejskim* przyklada się.

Czyta P. sekretarz, podany przez P. hetmana W. Litt: projekt nobilitacyi P. *Pichelsteina* z względu 22. letnich w urzędzie tłumacza zaśluz — Przyięto iednomysłnie z dodatkiem = bez opłaty stępla.

P. marszałek sejmowy przekłada potrzebę dopełnienia liczby składu niektórych deputacyi, przez śmierć iednych, a przez nieprzytomność drugich osob, zmniejszonych, i zanosi proźbę do J. K. Mci, aby to dopełnienie nayprzod z senatu uczynić raczył.

Król Jmc: Gdy wezwany jestem głosem godnego marszałka sejmowego, do wymienienia osob z senatu, któreby dopełniły wakuiące w deputacyach dawniey wyznaczonych mieysca, przypominam sobie, że między projektami, do których deputacye były wyznaczone, znajdował się projekt urzędowania narodu żydowskiego; w tey deputacyi zasiadał X. Podkanclerzy kor: *Garnysz*, którego gdy śmierć zabrała, sładzę, iż nayprzyzwoiciey mieysce jego zastąpi, dziś żyjący, a boday i długo dla dobra kraju (bo chwalebnie dopełniający obowiazki urzędow swego) X. podkanclerzy kor: *Kołatay*; dla nieprzytomności zaś drugich osob powiększam liczbę teyże deputacyi, mianując do niey z senatu świeckiego, xcia *Radziwiłła* Wwdę *Wileńskiego*. — Jeżeli i do innych deputacyi potrzebne są jeszcze osoby, za informacyę mnie o tym, i do nich nominować będę.

E

P. Marszałek seymowy zaprasza P. Linowskiego Krakowskiego, Xcia Czartoryjskiego Wołyń: i Rzątkowskiego Gościńskiego. Podnosi potym projekt względem obmyślenia nadgrody sędziom i urzędnikom ziemiańskim, tak w koronie, jako i w W. X. Lit: uformowany przez Pana Zambrzyckiego Nurkiego. — Zgadza się izba aby bez czytania szedł w deliberacyą.

P. Marszałek seymowy przełożywszy, że deputacya konstytucyjna, nie jest dobrze wiadoma, jak idą *jura cancellariae*, zaprasza do przeyrzenia tego projektu PP. Strafza Sandomirskiego, Wężyka Rudzkiego Podlaskiego, Zakrzewskiego Poznańskiego, i Zambrzyckiego Nurkiego, a Xże Marszałek konf: Lit: PP. Korfaka Wileńskiego, i Siwickiego Trockiego.

P. Skurkowski Sandomirski żąda nominowania osob do deputacyi do rewizyi metryk.

P. Mielżyński Poznański domawia się o dokompletowanie sądu seymowego przekładając, iż dla niekompletu uwięziony szlachcic Ziaączkowski rozszadzenia sprawy doczekać się nie może.

P. Krzucki Wołyński: Kiedy sądy seymowe pod bokiem seymu będą nie pilne, i zaniedbywające swych obowiązkow, poydźcie zgorzienie i do mniejszych magistratur. Ja sam kryminały popełniać będę, widząc że komplet sądu seymowego zebrać się nie może. Żąda daley dopelnienia zawakowanych mieysc w deputacyi, do examinu kommissyi edukacyjney wyznaczoney. — Ta okoliczność pozostaje do przyszley sessyi. — Za domowieniem się poslow Rawkich podniesiono ich projekt approbaty inkorporacyi probostwa parafialnego Rawkiego, XX. Kanonikom regularnym grobu chrystufowego. — Ten projekt jednomyślnie przyięto z dodatkiem przez X. Podkanclerzego kor: uczynionym w slowach: a to za wiadomością, i dozorem kommissyi edukacyjney, co do ubezpieczenia funduszu szkołom Rawkim, tą konstytucyą utwierdzonego.

X. Rostocki Metropolita całej rusi, wnosi projekt approbacyi suffraganii Połockiey *ritus graco uniti*, przywilejem króla 1785. roku erygowaney. — Przełożenie P. Kublickiego infantkiego: iż tam dobra do tey suffraganii są znaczne, tak że zamiast suffraganii, może bydź erygowane nowe biskupstwo, wstrzymuje ten projekt do następujacey sessyi.

X. Kollatay podkanclerzy kor: podaje projekt: = Nobilitowanym na tym seymie czas do exportowania dyplomatów, do 6. miesięcy prorogujemy, i też dyplomata wydawać kancelaryom O. N. do 6. miesięcy pozwalamy. Ten projekt z względu pomnożenia dochodow skarbu, jednomyślnie przyięty. Sessya solwowana na poniedzialek.

Sessya Seymowa d. 16. Stycznia. P. Marszałek seymowy: Prowincya W. X. Lit. uformowała dla siebie oddzielny projekt trybunału; lecz gdy sąd ziemiański w jednym opisie stanął tak dla korony, jako i dla litwy, zdaje się, że i opis trybunałow bydźby powinien jednokowy, i nieoddzielny; ażaliż i ten projekt nie będzie dogodnym do złączenia go w jeden? w tym życzeniu upraszam prowincyi W. X. Lit: o wystawienie go w stanach.

Xże Marszałek kon: Lit: Z zlecenia prowincyi mam honor oddać pod wyroki wasze oddzielny projekt trybunału dla teyże, który ułożony był przez nas pod prezydencyą P. kasztelana Trockiego. Wy NN. stany! decydować będziecie, jak będzie się zdawało wam nayedogodniey dla kraju. Prowincya Lit: od ogulnych ukła-

dow odbiegać nie będzie; ale podchlebia sobie, że co do zwyczajow i terminalności, których odmienić nie może, pozyska excecpcyą. P. Sekretarz czyta projekt trybunału dla Litwy. — Idzie w deliberacyą.

P. Sierakowski kasztelan Słoński żąda podniesienia projektu podanego przez X. Metropolitę całej rusi względem approbaty suffraganii Połockiey, przekładając, iż tam lud dość liczny zostawać bez rządu *quo ad spiritualia* nie może.

P. Jasiński Sandomirski: Woiewodztwo Sandomirskie doznawało wiele niedogodności bez suffraganii, w administrowaniu sakramentow; X. Boxa Radoszewski wyrobił w Rzymie bullę na suffraganią sandomirską, i na fundusz tey 20,000. własnego majątku na dobrach dziedzicznych zapisał. Szczupły ten fundusz daie mi prawo upraszać was NN. stany! abyście approbując też nowo erygowaną suffraganią, przyłączyli do niey plebanią Szamberzycką, do czego stołowny podaie projekt. Czyta go P. Sekretarz. Wzięto w deliberacyą.

PP. Rawscy przekładając uciążenie wespół-obywatela swego P. Rzeszotarskiego, jednego z licytuujących dobra w biskupstwie krakowskim, przez wyrok kommissyi skarbowey koronney, na który podał zaskarżenie do laski, a to z woli stanow, poszło wraz z innemi zaskarżeniami do deputacyi kommissyą examiniującey, gdzie za uznaniem famego delegowanego od kommissyi, że rygor tak ostry rozciągnięty bydź nie powinien, zaszła opinia, aby ten cały interes nazad do kommissyi skarbowey odesłany został. — Podaia projekt stołowny do teyże opinii. — P. Zakrzewski Poznański: Nie chcę w wątpliwość wprowadzać urzadzeń magistratury, ani pierwszą decyzyą kommissyi skarbowey, tak za płonną rozumem, iżby ią powtornym wyrokiem przeistaczać mogła; lecz wolałbym mieć sąd na kommissyą skarbową, jeżeli niesprawiedliwie postąpiła. Jestem sam z liczby licytuujących, i zanuie rozrzadzenie kommissyi w tey mierze zasze, zaczym daruią mi PP. Rawscy, że to za niewzruszone mieć chcę, co raz kommissyja urzadziła; i dla tego wniesionemu projektowi sprzeciwiam się. — P. Tyzenhauz Wileński podaie projekt zalecenia kommissyi skarbowey O. N. aby wszystkie dobra duchowienstwa zakordonowego obięła, i possessorow kalkulacyi wysluchała.

P. Dziekoński podskarbi N. Litt: tłumaczy się: iż kommissyja skarbowa stołownie do zaszlego w tey mierze dawniey nakazu stanow, postąpiła, i rapport złożyła u laski; depossydować zaś aktualnych possessorow nie miała daney sobie od stanow mocy.

P. Krzucki Wołyński Projekt poslow Rawkich, oddalając do mieysca, w którym z porzadku opinia deputacyi w interesie Pana Rzeszotarskiego przychodzić będzie, podnosi projekt kolegi swego Pana Swietostawskiego, względem duchowienstwa świeckiego *ritus graco uniti*. — Czyta ten projekt P. sekretarz — przy kazdey katedrze, stanowi 6. prałatow szlachty, i dozwała xiężom czynienia funduszw na prelatury. — X. metropolita całej Rusi przekłada, że urzadzenie kapituł, jest dzielem biskupow, a zatym od nich zależeć powinno. Ten projekt wstrzymany zostae do dalszego czafu.

P. Niemcewicz Infantki: Widzę po obrocie dzieyszejszy sessyi, że nic na niey nie ustanowiemy; staraymyż się, aby dzień iutrzejszy, pamiątka narodzin J. K. Mci, uczczona była dzielem jakim ważnym. Jesteśmy w traktowaniu materiy trybunałow, niech przyspieszone dziś zasolowanie sessyi da czas deputacyi konsty-

tucyiney do udołkonalenia tego projektu stosownie do myśli seymujących, iakie do teyże deputacyi podadzą, abyśmy w dniu iutrzeyszym zamieniwszy go w prawo oddali na węzeł J. K. Mci.

P. Trzebuchowski Inowrocławski przekładaiąc: iż to woiewodztwo, w części po zakordonowaniu pozostałe, ma tylko 11. obywateli, żąda: iżby z woiewodztwem *Brzeskim-Kuiawskim* ieden sąd ziemiański miało, i stosowną podaie deklaracyą.

P. Jabłonowski Nurfki okazując, iż przeciwko prawu, czyniacemu rozkład seymikow, determinowany iest ieden sąd ziemiański dla ziemi *Łomżyńskiej*, w *Łomzie*, żąda poprawy, iżby był ieden w *Łomzie*, a drugi dla powiatu *Zambrowskiego* w *Zambrowie*. — P. marszałek seymowy przekłada, iż zapadła przy prawie o sądach ziemiańskich deklaracya, zaspokaja te wnioski, ponieważ w niey powiedziano iest: że obywatele na seymikach, są moci przyczyniac, lub przez złączenie zmniejszając sądy ziemiańskie, podług swoiey dogodności. — Donosi potym o podaney nocie od kommissyi Policyi O. N.

Ta wyraża, iż niemając officyalistow płatnych, w dziele rozrządzeń swoich musi się wstrzymywać, żąda zatym zalecenia deputacyi perceptowey i expensowey, aby na oddaną sobie tabelłę płacy officyalistow politynych, opinią przyspieszyła. — *Zalecono.*

Po niektórych ieszcze wnioskach, ażeby podane dwa oddzielne projekta o trybunałach, w ieden ogólny dla wszystkich trzech prowincyi złączone byly; sessya solwowana na dzień iutrzeyszy, a sessya deputacyi konstytucyiney w celu roztrząsania rzeczonych projektow obwieszczona za dwie godziny.

List okolny J. K. Mci z straży, poprzedzający seymiki deputackie i gospodarckie.

MY STANISŁAW AUGUST, z BOŻEY ŁASKI i WOLI NARODU KRÓL POLSKI, WIELKI XIAŻE LITEWSKI, RUSKI, PRUSKI, &c. &c. &c.

Dzień czternasty Lutego, w którym na Seymie terażnieyszym zapadłe prawo, oznaczyło czas ziemiańskim na seymikach deputackich i gospodarckich obradom, zbliża miły i pożądaný moment, odezwę, do ukochanego narodu! Tę, ilekroć ponowić nam przychodzi, ilekroć ku powiszechnemu oyczynny dobru zmierzające usiłowania nasze tłómaczyć wypada okoliczność; tylekroć serce nasze, czuie niewymowną pociechę, że może iawnie, i wolnie, odetchnąć tym affektem, którym iest przeięte. Jeżeli zaś kiedy, z tym oświadczać się nam chlubno było, zaiste w czasie tym naywięcey, w którym za wydarzoną porą przywrocenia oyczynnie dawney ozdoby i świetności, wszystko szczęśliwie zeszło się, do postawienia iey w rzędzie pierwiańtkowego znaczenia. Gdy my albowiem nie nieopuścili, coby się tylko stosowało do iey sławy, dostoięństwa, i niepodległości; wy przezacni obywatele, chwalebna gorliwość podnosząc do stopnia zamiarow naszych, chętnie w ofierze nieśliście życia i majątki wasze, aby ją uczynić zewnątrz bezpieczną, i mocną: w domu swobodną i rządna. W podwoynym gronie dobrani mężowie, woli waszey tłómacze, których nie muięey wałz wybor, iak światło, i niepodległe zaszczycza zdanie, idąc za przewodnictwem enotliwych naczelnikow swoich (mowiemy o marszałkach, seymowym i konfederacyi oboygá narodow) znieśli wszelkie zawady, i zastarzały nieład, a niespracowa-

na dziełnością, nieprzelamanym mężtwem, i rzadkim w wolnych narodach iedności przykładem, iuż iuż do upadku nachyloną, dźwignęli.

W takim stanie, iest wspólna oyczynna naza! taką wam z woli stanow seymujących, dawnieysze i późnieysze, przez usta marszałkow, opisały doniesienia, takiey niezmienny w późną potomność zostanie obraz, i jeżeli radzić o niey, i dla niey, będziecie z tą ufnością, która skutek obrad waszych zapewni, i którą prawo na seymie terażnieyszym, względem seymikow ustanowione, przy ninieyszym naszym liście w kopii autentyczney przesyłaiące się, w swoich wyrazach i obrębach przepisuie. Ażeby więc obrady wasze, byly zabespieczone od wszelkiego narzutu i przemocy; na ten koniec, prawo kommendom woyskowym, ustąpić w tę porę z mieysca seymikom przeznaczonogo każe.

Ażeby w obradach waszych, wydawał się ten duch patryotyczny, który w iednym celu mając dobro oyczynny publiczne, i prywatne, oddala wszelkie zbroczne od tego widoku zamiary; uściela wam drogę do takowych obrad wzmiankowane prawo, ieden porządek, iednakowe wszędzie i dla wszystkich przepisuie prawidła, szczegulnych a w opisie swym niewyrażonych obrządkow, pod żadnym pretextem wprowadzać nie dozwała, i wszelkie prawa o seymikach poprzednie w ninieyszey ustawie nie obięte znosi, i za niebyłe deklaruje. Ażeby daley o obradach waszych to powszecchnie mówić się mogło, iż trwałe kraju przynoszą uszczęśliwienie; zaręcza wam tę korzyćtną pochwałę toz samo prawo, to w sposobie elekcyi osob zdatnych na urzędy, i funkcyje publiczne, to w opisach wotowania z wewnętrznym każdego przekonaniem zgodnego, to w wyrazach swoich podług artykułu czwartego i piątego wypisuiących, kto głos na seymikach mieć może, to w układzie xiąg ziemiańskich, aby wotowanie porządnie, dokładnie, i bez zamieszania odbywało się; to nakoniec w zabespieczeniu legalności obrad waszych, i spokojności w czasie tychże, kiedy wykraczaących i seymikowe czynności niżczących, po niezwłoczne ukaranie do sądow mieyscowych, i trybunałckich odsyła.

A gdy tak wszystkie odtąd obrady dla miłości dobra publicznego w zupełnym pomienionym prawom posłuszeństwie odbywać nieuchronną iest powinnością; z kolei terażnieyszym seymikom przypadaiącym, stosownie do opisow tamże wyszczegulnionych, pierwszą dacie postać. Kommissye powiatowe cywilno-woyskowe na poprzednicze do takowych obrad dla koła porządkowego ułatwienie, xiąg ziemiańskich mieyscowych i seymikowych przygotowanie, chwalebna obroca pilność, do której też nie tylko przeznaczyło prawo; ale i my ninieyszym oycowskim zachęcamy i zagrzewamy wezwaniem. Ponieważ zaś na terażnieysze seymiki, oprócz deputatow na trybunał i urzędnikow (gdzieby tych stopnie wakowały) obrania, tudzież innym mieyscowym potrzebom, podług opisu prawa pod art: 15. o seymikach gospodarckich, zaradzenia, są i inne wyrokami seymu terażnieyszego na tymże terminie przepisane elekcyje, w swoich szczegulnych warunkach wymienione; przeto aby te, jak nayściśle prawa przepisow (które *in annexis* przesłane są i będą) trzymaiąc się, uskutecznionemi byly, mieć chęćmy i zalecamy. Kończąc tę naszą do narodu odezwę, jest jeszcze ważna okoliczność, którą jako król z narodem jedno technący, winien jest przelożyć narodowi, jedno z królem będącemu. Iż pa-

miątka seymu dzisiejszego, nayszczególniej z dzieła ustawy rządowej wielka jest! lecz większa będzie nierównie, gdy zgoda i jedność, jako przewodniczyła wspólnym czynnościom naszym, tak tymże do pożądanego, daj Boże! onych ukończenia towarzyszyć nie przestanie. Naywiększym przeto w terażniejszych okolicznościach niech będzie usiłowaniem naszym, oddalać wszelkie podobieństwa do nieufności, która będąc owocem zastarzałych rozróżnień, niezgod, a ztąd ciągłych niezczęść, mogłaby dalsze zabiegi nasze, około trwałości szczęścia narodowego nieskutecznymi czynić. Takowe do wspólnej jedności i zgody zachęcenia, nie pojednokrotnie w stanach seymujących nasze ponowiły usta: na tych, i do was przeznaczni obojga narodów obywatele, mówić teraz przestajemy: którym wszelkiego od Boga błogosławieństwa i dobra szczerym oycowskim sercem uprzeymie życzymy. Dan w Warszawie dnia 1. miesiąca Stycznia, roku pańskiego M.DCC.XC.II. panowania naszego XXVIII. roku.

STANISŁAW AUGUST KRÓL.

nizey podpisano: MAŁACHOWSKI KANCLERZ W. KOR.

TABELLA

Wybitey złotych, srebrney i miedzianej monety, w Mennicy J. K. Mci, od dnia 1. Stycznia, aż do dnia ostatniego miesiąca Grudnia roku 1791.

Czerwonych złotych sztuk	32,606.	rachując	
po złotych 18.	-	zł:	586,908. gr.
w Talerach	-	-	-
w Poł-Talerach	-	-	-
w Dwo-Złotówkach	-	1,833,622.	-
w Złotówkach	-	2,307,040.	-
w Poł-Złotówkach	-	-	-
w Dziesięciogroszówkach	-	202,878.	gr. 20.
w Srebrnych-Groszach	-	-	-
w Miedzianej monecie	-	-	-
w Trzech-Groszówkach	-	390,587.	gr. 12.
w Groszówkach	-	107,340.	gr. 4.
w Szelągach	-	-	-
Summa summarum złotych:	5,428,376.	gr.	6.

Ponieważ kopalnie srebrne *Polskie* nie przyłożyły się bynajmniej do wzmiarkowanego bicia monety, okazuje się jasno, iż to pochodzi iedynie [od bilansu handlowego, przeważającego na stronę polski; w którym naddatek, wszedłszy zwyczajnie do mennicy, i w niej na monetę krajową przerobiony, wydał pod własnym ścieplem umieszczone wyżej monet gatunki.

W przeszłą niedzielę P. *Buthakow* poseł imperatorowej *Rossyjskiej* odebrał kuryera z doniesieniem o zawarłym już pokoju między *Rossją* i *Portą*. Pokoy ten podpisany został 9. Stycznia. Przednieysze artykuły onego są następujące. Imperatorowa zatrzyma kraj między *Bohem* i *Dniestrem* podług przedugodnych artykułów podpisanych w *Galaczu*, d. 12. Sierpnia 1791. *Wołoszczyzna* powraca do porty, która ją tym sposobem dzierżyć będzie, iak przed wypowiedzeniem wojny. — Z strony *Kaukazu* porta ustępuje Moskwie rozciąglejszych nieco granic, niż dotąd miała. — Jeńcy zabrani w tej wojnie iakiegokolwiek bądź narodu, oddani będą *Moskwie* bez okupu. — Zegluga na *Dniestrze* wolna dla wżysztkich. — 12. milionow piasłtrow, o ktore się Moskwa domagała za wydatki wojenne, porcie odstąpione. Ratyfikacya, między W. *Wezyrem*, i P. *Bezborodkiem* nastąpi za dni 15. Ratyfikacya zaś między dwoma dwo-

rami za niedziel 5. Ewakuacya woysk *Moskiewskich* ukutecznić się powinna w miesiącu *Maiu*.

P. hrabia *Réaucour* poseł elektora *Jmci Saskiego*, u elektora *Mogunckiego*, przybył do *Warszawy*, i J. K. Mci był prezentowany.

Z *Bruxelli* d. 25 Grudnia. Na dniu 22. stan miejski zebrał się powtórnie, ale i tą razą wzbronił się zezwolić na danie posiłkow. Rząd rozkazał stanowi temu, aby się więcej niezgromadzał. — Nie ukontentowani *Brabanczykowie*, którzy się byli do *Lille* i *Douay* przenieśli, miasta te przymuszeni są opuścić, gdyż zgromadzenie narodowe zabroniło im kupić się w tych miejscach. Przeszły minister wojenny *Francuzki* P. *Duportail* z kilkoma oficerami przejeżdżał tedy do *Koblencz*.

Z *Carogrodu* d. 26. Listopada. Konferencye między poselem cesarskim i *Reis Effendim* o powrocie ien-cow *Austryackich*, którzy za niewolników byli przedani, rozpoczęły się; liczba tych niewolników wynosi do 18. tysięcy. Porta ogłosiła, iż każdy, któryby ienca takiego miał w niewolę zaprzedanego sobie, stawić go powinien, i w nadgodę 100. piasłtrow odbierze; gdy atoli niektorzy z tych ien-cow, mianowicie za kobiety przedawane były za 3.000. aż do 5.000. piasłtrow, i niektore muzulmańską przyieli wiarę, trudno, ażeby obwieszczenie porty zupełnie ukutecznić się mogło.

Z *Wiednia* d. 28. Grudnia. Poseł faski graf *Schönfeld*, ma prosić o córkę arcyksięcia *Ferdynanda Medyolańskiego* dla księcia *Saskiego Maksymiliana*. — Cesarzowa darowała arcyksiężnie *Franciszkowej* garnitur dyamentow 80.000. zł: cesarskich ceniony. — Sam cesarz darował teyże arcy-księżnie sobolowe futro, ozdobione petlicami brylantowemi 70.000. zł: niemiec: wartujące. Elektor zaś *Koloński* foliter ceny 40.000. zł: niemieckich.

Rozruchy w *niderlandach* dotąd trwające pobudziły nakoniec cesarza do zamienienia łagodności w surowość; wysłał rozkazy do generalnych gubernatorów, tudzież do feld-marszałka *Bender*, ażeby z obywatelami niespokoyność w kraiu wzniecającymi, iak nayfurowiej i nayprzykładniej postępowali sobie. Z ostatnich listow z *Hermanstadt* odbieramy wiadomość, iż wyznaczony do *Wiednia* poseł *turecki*, wkrótce do *Hermanstadt* przybyć ma; niespodziewają się go atoli w *Wiedniu*, aż koło marca; gdyż z *Hermanstadt* do *Wiednia* liczą 90. stacyi. Dwór iego tak jest znaczny, iż na każdej poczcie, bierze 200. koni.

Z *Kolonii* d. 31. grudnia. Z *Bonn* donoszą: iż magistrat miasta *Worms* bawiącym tam księżtom *francuzkim* na piśmie oświadczył, ażeby się z miasta oddalić raczyli. Magistrat doniósł o tym elektorowi *mogunckiemu*, iako biskupowi *Worms*, prosząc go, aby wdaniem się swoim żądanie iego poparł, elektor wysłał z tym kuryera do księcia *de Condé*; dodają, iż stany *trawirskie* oprocz uczynionych już przełożeń elektorowi swemu, względem oddalenia emigrantow *francuzkich*, udały się na dniu 22. grudnia do kamery w *Wezlar*, prosząc o mandat *de abducendo milite gallico*.

Z *Gdańska* d. 1. Stycznia. Wiele zboża wysłano ztąd do *francyi*, a znaczna iefzcze onego wielość zamowiona jest.

Z *Sztokolmu* d. 27. grudnia. Twierdzą tu za rzecz niewątpliwą, iż przy końcu przyszłego miesiąca styczni seym w mieście *Gesle* rozpocznie się. Rozporządzenia względem mieszkań dla króla i członkow seymowych już są poczynione.

S U P L E M E N T

D O

GAZETY NARODOWEY Y OBCEY.

z WARSZAWY DNIA 18. STYCZNIA ROKU 1792.

Reszta prawa o sądach ziemiańskich uchwalonego na seſſyi dnia 3. stycznia.

ARTYKUL VI. O wyborze piſarza aktowego i iego obowiązkach. — 1mo. Każdy sąd ziemiański mieć będzie piſarza aktowego, piſarz ten obrany będzie na ſeymikach NN. kondycyę elekcyi iego ſą też fame, które ſą przepisane w prawie o ſeymikach, pod artykułem VI. i VII. do wſzytkich urzędów elekcyjnych,

2do. Piſarz ten będzie pod zwierzchnim dozorem ſądu; mieć ma potrzebnych dla pomocy ſobie przyſięgłych regentów, i kancelarzyſtów, za których będzie ſądowi w odpowiedzi.

3tio. Urząd piſarza będzie dożywotni, i na iego mieyſce inny obrany bydź niemoże, tylko po śmierci, poſtapieniu, odtąpieniu, lub odſądzeniu za przewinienie; niemoże iednak piſarz ten poſtąpić, ani odtąpić dopoki nie uczyni ſprawy z urzędowania ſwego, nie zda w całości archiwum i od ſądu ziemiańskiego zakwitowanym nie będzie.

4to. Piſarz ten nie będzie mógł odtąpić od ſwego urzędu, tylko ſześciu niedzielami przed naſtępującymi ſeymikami, a to przez oświadczenie ſądowi ziemiańskiemu na piſanie podane, które to oświadczenie w protokół ſądowy wciągnięte bydź powinno.

5to. W przypadku śmierci piſarza aktowego, lub odſądzenia iego przed przypadnieniem ſeymików, sąd ziemiański ma obrac tymczasowego piſarza z regentów iego, który obowiązki do urzędu iego przywiązane ſprawować będzie powinien, dopoki nowy piſarz na naſtępujących ſeymikach obrany niebędzie.

6to. Piſarza aktowego ſzczególnym obowiązkiem będzie; 1. mieć w pilnym dozrze archiwa i kancelarye 2. aktykacye, przyznania i fuſcepty w Polkim języku przyjmować, tudzież tranzakcyę wszelkie w czasie nieprzytomności ſądu, ekstrakty wydawać. 3. Xiegi w naylepſzym porządku utrzymywać. 4. Mieć zwierzchni dozór nad regentami i kancelarzyſtami, zgola co tylko do bezpieczeństwa i porządnego utrzymywania archiwum ziemiańskiego należy, i co ſzczególnieſzym prawem przepisano mu będzie, to wſzytko dopełniać obowiązkiem będzie piſarza.

7mo. Piſarz aktowy na ſeymikach obrany, obeymie zaraz pod rząd ſwoy archiwa, tak ziemkie, iako też archiwum do kancelaryi grodzkiej dotąd należące; każdy zdający archiwum piſarzowi temu, powinien mu podać dokładny regestr ſpiſanych xiąg; Piſarz przyjmujący archiwum zweryfikuje regestr takowy, zweryfikowany podpiſze wſną ręką, ſpofobem rewerſu i do oblaty poda; gdy tym ſpofobem obeymie archiwum, poda ſądowi całkowi regestr xiąg przyiętych, a sąd wyznaezy z grona ſwoiego oſoby w liczbie, iaką za potrzebną uzna do zweryfikowania takowego rejestru; po zweryfikowaniu zaś dokładnym regestr cały podpiſze, i do oblaty poda; Sąd zaś obowiązkiem ſzczególnym odtąd będzie, przy końcu kaźdey kadencyi rewidować protokoły zapifywanych tranzakcyi przez czas kadencyi, i takowe protokoły zaſummowawſzy podpisywać.

ARTYKUL VII. O wyborze i obowiązkach inſtygatora ſądów ziemiańskich. 1mo. Każdy sąd ziemiański mieć będzie inſtygatora, którego ſam iednomyſlnością, albo większością zdań obierze.

2do. Obowiązkiem inſtygatora będzie czynić w imieniu i z rozkazu ſądu, w ſprawach bezpieczeństwa ſądu, i w ſprawach kryminalnych, choćby delatora niebyło, i to wſzytko dopełniać, co mu tenże sąd w obowiązkach iego przepisze.

ARTYKUL VIII. O uſtawieniu woźnych. 1mo. Sąd każdy ziemiański będzie miał dwóch woźnych, których ſam iednomyſlno-

ścią albo większością wotów obierze. Gdyby który obywatel żądał u ſądu uſtawienia woźnego iakiego, sąd mocen będzie to uczynić, a po uczynionym dokładnym examine oſoby na urząd woźnego przez obywatela zaleconey, i wyſłuchaniu prawem przepisaney iemu przyſięgi, wyda mu autentyczny instrument.

2do. Woźni mogą bydź jakiekolwiek kondycyi, byle byli ludźmi dobrej wiary, nie podpadali żadnemu zarzutowi karę kryminalną za łobą ciągnącemu, i umieli czytać i piſać. Woźni zaś dotąd iuż kreowani, przy pełnieniu obowiązków ſwoich zachowują ſię.

3tio. Obowiązkiem woźnego będzie dopełniać te wſzytkie obowiązki, które prawa ſzczególne urzędowi iego przepisują.

ARTYKUL IX. Rota przyſięgi ſędziogo. „Ja N. przyſięgam Panu Bogu Wſzechmogącemu w Trojcy ſwiętey jedynemu, iż obrany na urząd ſędziogo, ſpory między ſtronami do ſądu przychozące, według prawa piſanego, i według dowodów w ſądzie złożonych, a nie według wiadomości ſwoiey, nic nie przydając, ani uymuiąc, ſprawiedliwie ſądzić będę; żadney ſtronie w ſporach ſądowych będącey, rady dawać nie będę, darów, żadnych i obietnic, ani przez ſiebie, ani przez inne oſoby od ſtron ſądzących ſię pod żadnym pozorem, ani przed ſprawą, ani wczasie ſprawy, ani po ſprawie nie przyjmę, ſekretu izby nie wydam, w wykonywaniu dekretów i innych ſądowych wyroków, podług prawa i przepiſu tych dekretów i wyroków zachowam ſię, zapłatą od takowych obowiązkow, taką tylko kontentować ſię będę, iaką przez prawo ieſt uſtawiona, więkſzey ani wymagając, ani dobrowolnie ofiarowanej przyjmując, i w całym ciągu urzędowania moiego, pilnując we wſzytkim prawa, Boga mając przed oczyma, podług ſumnienia mego, niczym nieuwodząc ſię, zdanie moje w kaźdey ſprawie dawać będę, tak mi panie Boże dopomóż &c.

Rota przyſięgi, piſarza ſądowego. „Ja N. przyſięgam &c. iako obowiązkow urzędu mego ninieyſzym prawem opisanych, ſciśle dopełniać będę, i wſzytkie ſtron ſpory, wniesienia i dowody pilnie zważać i w nich podług prawa piſanego i dowodów w ſądzie złożonych doradzać, wſzytkie rezolucyę ſądowe tak iak z iednomyſlności, lub większością zdań wypadną, w protokół wciągać, podług nich dekreta układać będę; wpisy podług prawa przyjmować będę, ſekretu izby niewydam, żadney ſtronie prawującey ſię rady dawać nie będę, zgola w całym urzędowaniu moim ſamego Boga przed oczyma mając, prawa i przepiſy iego za prawidło mieć będę, tak mi panie Boże dopomóż &c.

Rota przyſięgi piſarza aktowego. „Ja N. przyſięgam &c. iako powinności urzędu mego ninieyſzym prawem przepisanych, wiernie i pilnie dopełniać będę, wſzytkie zlecenia od ſądu mnie dane ukutecznię i onym poſłuſznym będę; nad wyznaczoną prawem opłatę, więkſzey wyciągać, ani dobrowolnie nawet ofiarowanej przyjmować nie będę, i w całym urzędowaniu prawo i przepiſy iego za prawidło mieć będę, co wſzytko obowiązuje ſię dopełnić, pod odpowiedzią z oſoby i majątku mego, tak mi panie Boże dopomóż. &c.

Rota przyſięgi Inſtygatora Sądu. „Ja N. przyſięgam &c. iako ſądowi we wſzytkich nakazach do mnie ſciągających ſię, poſłuſzny będę, też nakazy i rezolucyę ſądowe dopełnię i ukutecznię, oraz wszelkie obowiązki ninieyſzym prawem dla mnie

„przepisana, wykonywać iak naysciśley, tak mi panie Boże do-
„pomoż &c.

Rota przysięgi woźnych. Ja N. przysięgam &c. iako są-
dowi we wszystkich jego rozkazach do mnie ściągających się po-
fluszny będę, też rozkazy i rezolucye sądowe mnie do położenia,
lub oznajmienia stronom zleczone, tymże stronom oddawać i do
naybliżzey ich wiadomości, iaka tylko z mey strony dopełniona
bydź może donosić, oraz zeznania położonych i oznajmionych
nawierniey bez żadney przewłoki czynić, opłaty większey nad
wyznaczone prawem, od stron wymagać niebędę, zgoła wżyszf-
kie powinności ninieyżym prawem przepisane, naysciśley dopeł-
niać, pod odpowiedzialnością sądowi z oboj i małątku mego obowią-
zuję się, tak mi Panie Boże dopomoż &c.

Z Wenecyi d. 20. Grudnia. Trzy prowincye ture-
ckie w Azyi podniosły rokofs przeciwko porcie. Pewny
Myr-Tymur Kan znajduje się na czele zbuntowanych, i
ma tajemne z *Persami* porozumienia. Basza *Bagdadu* otrzy-
mał rozkaz ciągnięcia przeciw zbuntowanym *Damasku*
ale się wymowił, twierdząc że i u siebie ma rozruchy
do przytłumienia --- Potrojne trzęsienia ziemi d. 2. 8.
i 13. Grudnia zniszczyły zupełnie miasto *Zante*, twier-
dze i ratusz obaliły, i na 5. mil włoskich w około, wiel-
kie poczyniły szkody; liczą 80. ludzi zabitych, żona
konfala *moskiewskiego* ze strachu umarła. W *Morei* fzcze-
gulniey miasta *Wostizza* i *Gustini* od tegoż trzęsienia zie-
mi wiele ucierpiały.

Z Frankfortu dnia 31. Grudnia. Francuzi ktorzy do-
tąd w *Worms* mieszkali, miasto to opuśczaia, i przeno-
szą się do *Hannau*.

Z Londynu dnia 27. Grudnia. Dom, do ktorego się
xięstwo *de York* przeprowadzili, nazywać się odtąd bę-
dzie *Tork house*. Xiążę *de Galles* był z wizytą u Margrab-
stwa *d'Anspach*, ktorzy jak twierdzą, dom otwarty trzy-
mać maia. — Od r. 1786. zapłacono z długu narodowego
8,000,000. funt: szter: czyli 320,000,000. zł: pol: W ze-
szłym roku urodziło się w *Londynie* 18,496. duź, umarło
zaś 18,760.

Z Paryża dnia 27. Grudnia.

Zgromadzenie Narodowe Prawodawcze.

Na fessyi d. 26. trzy ubogie niewiaſty składaia
25. liwrow jako ofiarę patryotyczną dla gwardyi naro-
dowych będących nad granicą. Tę ofiarę w dyaryusz
wpisać kazano. — Doniesiono: iż 7. żołnierzy uciekło w
nocy z garnizonu fortecy *Sarbourg*, że bramy tey fortecy
otwarte znalezione, i że P. *Debié* komendant, tych
zbiegowścigać nie kazał. Po rozmaitych sporach, kazano
ażeby minister wojenny tę rzecz roztrząsał i Z.N. przelo-
żył. Czytano list ministra wojennego pisany z *Valenciennes*
w następujących słowach: „Objazd granic, który czynię
„z rozkazu króla, naylepsze wzbudza we mnie nadzieje.
„Porządek, gorliwość, i karność gwardyi narodowych,
„godne są pochwały. Jest jednak powinnością moią za-
„stanowić uwagę Z. N. względem woluntaryuszów na-
„rodowych, ktorych organizacya nie jest dokończona;
„wiem, iż deputacya wojskowa ma w tey ważney ma-
„teryi podać projekt; śmiem prosić, aby ten jak nay-
„prędzey był wzięty w deliberacyą i uchwalony &c.”
Rozkazano, ażeby dziś w wieczor na fessyi nadzw-
yczajney rapport deputacyi wojskowej w tey mierze
był czytany. — P. *Carle* ofiaruje kosztem swoim uporzą-
dzić kompanią od 63. granadyerów, którey jednak sam
przewodziec pragnie. Odesłano do deputacyi wojsko-
wey. Uchwalono, iż kassa nadzwyczajnych przycho-
dów pożyczczy administracyi domów miłosierdzia w mie-
ście *Little fumme* 81,907. liwrow, która pod zaręczeniem
municypalności zapłacona będzie w r. 1793. — P. *Tarbé*
inieniem deputacyi kolonialney donosi o wiadomościach

odebranych z *St Domingo* pod dniem 27. października.
Biali kilkakrotnie zwyciężyli murzynow, ktorzy jeszcze
zupełnie rozproszonemi nie byli. W *Port au prince* po
konkordacie zawartym między białemi i mulatami pre-
zydent tego miasta do zgromadzonych obywatelów tak
mówił: „Jak piękny jest ten dzień, w którym możemy
„mówić, iż jesteſmy wszyscy bracia i przyjaciele, w któ-
„rym pojednanie rzetelne i otwarte zbliża wszystkie
„umysły. Przysięgniemy wszyscy bronić się wzaje-
„mnie, przysięgniemy mieć za nieprzyjaciół tych, i kto-
„rzyby chcieli naruſzyć tę zgodę. (tu obywatele zawołali
„przysięgamy.) Niech odtąd nie będzie żadney różnicy;
„będziemy mieli jedne i wspólne imie, imie obywatelów,
„rzetelność przywodząca kontraktowi tak uroczyſtemu,
„i tak świętemu, będzie u nas zakładem wiecznego po-
„koju. Wy mężni żołnierze dzielcie radość naszą, od-
„bierzcie zapewnienia przyjaźni i wdzięczności. Mow-
„my wszyscy: przysięgamy bydź wiernemi narodowi,
„prawu i krolowi, i utrzymywać z całej sily spokojność
„powſzechnią.” W famey rzeczy od tego czasu żadnych
roſterek w *port au prince*, i całej części południowey nie
było. — Deputacye dyplomatyczna i wojskowa wnoszą
raport swoy względem listu krola i odpowiedzi jego na
ostatnią deputacyą od Z. N.

W nocy na d. 23. P. la Fayette stanął w *Paryżu*.
Skoro tylko gwardya narodowa o tym uwiadomiona zo-
stała, posłała mu zaraz liczną wartę honorową. Dnia
23. miał audyencyą u krola, ktoremu dziękował za no-
minacyą swoią. Mowia: iż krol na to nic nie odpowie-
dział, lecz pytał się go: czy wiele śniegu leży na go-
rach w *Auvergne*. Onegdaj był w Z. N., a wczoray prze-
jeżdżał przez *Paryż*, w ktorym od zgromadzonego lu-
du głoſnemi okrzykami witany był, i pojechał do *Metz*.
Przed i za pojazdem jego, jechała licznie gwardya na-
rodowa konna. Wſzędzie gdzie przejeżdżał, stały gwar-
dye narodowe uszykowane w dwa rzędy, bito w bębny
&c. Gwardya narodowa tuteysza, postanowiła złożyć
z pomiędzy siebie korpus od 1,200. ludzi, który pod od-
dzielnym rozkazem *P. la Fayette* służyć będzie.

DONIESIENIA z WARSZAWY.

DNIA 18. STYCZNIA 1792. ROKU.

Dzielo świeżo z pod prasy wyszłe pod tytułem: *Obey-
dzie się bez patronów*, znajduje się w kiegarni *P. Netto* na krakow-
skim przedmieſciu obok zamku, oraz w drukarni *P. Zawadzkiego*
na piekarskiej ulicy i u *P. Szczepańskiego* w Nowomieyskiej bra-
mie.

Wincenty Buiak, chłopak lat około 18. mający, wzrostu
niskiego, włosy strzyżone z angielska, w kurtee i spodniach zie-
lonych sukna norderu z guzikami białemi, służywszy w pewnym
mieyscu przez kwartał, oddalony został, i stosownie do zaſług o-
debrał zaświadczenie odprawy; które nietamując mu służy, by-
przyszłego tylko pana ostrożności uczy. To zaświadczenie bylo
na kartce, z pieczęcią mieysca gdzie służył. — Jeſliby więc na
ślepowym papierze, dogodnieysze swym chęciom okazywał za-
świadczenie; temu, iako zmyſlonemu i podrobionemu, nikt wia-
ry dawać niema.

W lasach *Tarchomińskich*, znajduje się drzewo do gae-
nia w mieyscu oznaczonym; chcący gaeć dowie się o cenie od
fury jednokonney w auteryi *Tarchomińskiej*.